

การกัณฑ์สิทธิในมรดก (อัล-หัจญ์บุ)

[ไทย – Thai – تايلاندي]

มุหัมมัด บิน อิบรอฮีม บิน अबดุลลอฮ์ อัต-ตุวัยญีรีย

แปลโดย : ยูซุฟ อนูบักรุ

ตรวจทานโดย : ซุฟอัม อุษมาน

ที่มา : หนังสือ มุคตะศ็อร อัล-ฟิกฮ์ อัล-อิสลามีย

2011 – 1432

IslamHouse.com

الحجب

« باللغة التايلاندية »

محمد بن إبراهيم بن عبدالله التويجري

ترجمة: يوسف أبوبكر

مراجعة: صافي عثمان

المصدر: كتاب مختصر الفقه الإسلامي

2011 – 1432

IslamHouse.com

ด้วยพระนามของอัลลอฮ์ ผู้ทรงเมตตา ปราณียิ่งเสมอ

3. การกัณสิทธิ์ในมรดก (อัล-หัจญ์บุ)

การกัณสิทธิ์ (อัล-หัจญ์บุ) หมายถึง การกัณมิให้ผู้เป็นทายาทได้รับมรดกไม่ว่าจากมรดกทั้งหมดหรือจากส่วนแบ่งที่ดีกว่า

การกัณสิทธิ์ นับเป็นบทหนึ่งที่สำคัญอย่างยิ่งของวิชาว่าด้วยเรื่องมรดก ผู้ที่ไม่รู้รายละเอียดบทนี้อาจจะทำให้เจ้าของสิทธิ์ไม่ได้รับมรดกหรือส่วนแบ่งอาจจะถูกจัดให้กับผู้ที่ไม่มสิทธิ์ ซึ่งทั้งสองประการเป็นความผิดและเป็นการอธรรม

**ทิศทางหรือฝั่งการสืบมรดกของผู้รับมรดกแบบ
ส่วนที่เหลือ(อะเศาะบะฮฺ)**

1. ลูกชายและทายาทลำดับรองลงไป
2. พี่น้องชายร่วมพ่อแม่
3. พี่น้องชายร่วมพ่อ
4. ลูกชายของพี่น้องชายร่วมพ่อแม่

5. ลูกชายของพี่น้องชายร่วมพ่อ
6. ลูกและอาร่วมพ่อแม่เดียวกับพ่อของผู้ตาย
7. ลูกและอาร่วมพ่อเดียวกับพ่อของผู้ตาย
8. ลูกชายของลูกและอาร่วมพ่อแม่
9. ลูกชายของลูกและอาร่วมพ่อ

กลุ่มบุคคลเหล่านี้เมื่อผู้รับส่วนเหลือมีเพียงคนเดียว เขาจะได้รับทรัพย์สินทั้งหมด และเขาจะได้รับส่วนที่เหลือจาก ส่วนแบ่งที่ถูกกำหนดให้แก่ผู้อื่น ตัวอย่างเช่น มีคนหนึ่งได้ เสียชีวิตลงโดยได้ทิ้งลูกชายของพี่ชายร่วมพ่อแม่เอาไว้ กรณีนี้ เขาจะได้รับทรัพย์สินทั้งหมด

ลักษณะต่างๆ ของบรรดาทายาท

บรรดาทายาทเมื่ออยู่ร่วมกันหลายๆ คน มี 3 ลักษณะ ดังต่อไปนี้

1. เมื่อทายาททั้งหมดที่มีอยู่ร่วมกันเป็นผู้ชายทุกคน ผู้ที่จะได้รับมรดกมีเพียง 3 คนเท่านั้น ประกอบด้วย พ่อ ลูกชาย และสามี กรณีนี้มรดกจะถูกแบ่งออกเป็น 12 ส่วน สำหรับพ่อจะ

ได้รับ $\frac{1}{6}$ คือ 2 ส่วน สามีได้รับ $\frac{1}{4}$ คือ 3 ส่วน และส่วนที่เหลืออีก 7 ส่วนเป็นของลูกชาย

2. เมื่อทายาททั้งหมดที่อยู่ร่วมกันเป็นผู้หญิงทุกคน ผู้ที่จะได้รับมรดกมีเพียง 5 คนเท่านั้น ประกอบด้วย ลูกสาว หลานสาว แม่ ภรรยา และพี่น้องสาวร่วมพ่อแม่ ส่วนที่เหลือจะตกไป กรณีนี้มรดกจะถูกแบ่งออกเป็น 24 ส่วน สำหรับภรรยาจะได้รับ $\frac{1}{8}$ คือ 3 ส่วน แม่จะได้รับ $\frac{1}{6}$ คือ 4 ส่วน ลูกสาว $\frac{1}{2}$ คือ 12 ส่วน และส่วนที่เหลือ 1 ส่วนเป็นของพี่น้องสาวร่วมพ่อแม่

3. เมื่อทายาททั้งหมดที่อยู่ร่วมกันเป็นผู้ชายและผู้หญิง ผู้ที่จะได้รับมรดกมีเพียง 5 คนเท่านั้น ประกอบด้วย แม่ พ่อ ลูกชาย ลูกสาว และสามีหรือภรรยา

3.1 หากว่าภรรยาอยู่ร่วมกับพวกเขา ในกรณีนี้มรดกจะถูกแบ่งออกเป็น 24 ส่วน สำหรับพ่อจะได้รับ $\frac{1}{6}$ คือ 4 ส่วน แม่ได้รับ $\frac{1}{6}$ คือ 4 ส่วน ภรรยาได้รับ $\frac{1}{8}$ คือ 3 ส่วน และส่วนที่เหลือเป็นของลูกชายและลูกสาว โดยที่ลูกชายจะได้รับเท่ากับส่วนได้ของลูกสาวสองคน

3.2 หากว่าสามีอยู่ร่วมกับพวกเขา ในกรณีนี้มรดกจะถูกแบ่งออกเป็น 12 ส่วน สำหรับพ่อจะได้รับ $\frac{1}{6}$ คือ 2 ส่วน แม่ได้รับ $\frac{1}{6}$ คือ 2 ส่วน สามีได้รับ $\frac{1}{4}$ คือ 3 ส่วน และส่วนที่เหลือเป็นของลูกชายและลูกสาว โดยที่ลูกชายจะได้รับเท่ากับส่วนได้ของลูกสาวสองคน

ประเภทต่างๆ ของการกันสิทธิ

การกันสิทธิแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. การกันสิทธิด้วยกับคุณลักษณะ

หมายถึง การที่ทายาทมีคุณลักษณะที่ต้องห้ามมิให้รับมรดก กล่าวคือ ด้วยการเป็นทาส การฆาตกรรมเจ้าของทรัพย์ การมีศาสนาที่ต่างกับเจ้าของทรัพย์ ซึ่งมันจะครอบคลุมถึงทายาททั้งหมด ดังนั้น บุคคลที่มีคุณลักษณะหนึ่งลักษณะใดจากที่กล่าวมาเขาจะไม่มีสิทธิรับมรดก และการมีเขาอยู่ก็เหมือนกับการไม่มีเขา (กล่าวคือ ไม่ได้ส่งผลอะไรต่อการแบ่งมรดก)

2. การกั้นสิทธิด้วยกับบุคคล

การกั้นสิทธิด้วยกับบุคคล -คือเป้าหมายของบทนี้-
หมายถึง การที่ทนายทบางคนถูกกั้นสิทธิด้วยกับอีกบางคน

**การกั้นสิทธิลักษณะดังกล่าวได้แบ่งออกเป็น 2
ประเภท**

1. การกั้นสิทธิเพียงบางส่วน (หัจญ์บุ นุกศอน)
2. การกั้นสิทธิแบบเบ็ดเสร็จ (หัจญ์บุ หิรมาน)

หนึ่ง การกั้นเพียงบางส่วน (หัจญ์บุ นุกศอน)

หมายถึง การที่ทนายทคนหนึ่งถูกกั้นสิทธิจากส่วนแบ่ง
ที่ดีกว่า โดยได้รับมรดกด้วยกับปริมาณที่น้อยลงอันเนื่องมาจาก
มีผู้กั้นสิทธิ ซึ่งมันจะเกิดขึ้นได้กับทนายททุกคน

การกั้นเพียงบางส่วนถูกแบ่งออกเป็น 2 ประเภท

1. การกั้นสิทธิเพียงบางส่วนอันเนื่องมาจากการ
เปลี่ยนย้าย (อัล-อินติกอล) มีอยู่ 4 ลักษณะด้วยกัน ดังนี้
 - 1.1 การเปลี่ยนจากรับอัตราส่วนที่ถูกกำหนด (ฟัรฎู) ไป
รับส่วนที่มีปริมาณน้อยกว่า พวกเขามีจำนวน 5 คน
ประกอบด้วย สามี ภรรยา แม่ หลานสาว และพี่น้องสาวร่วมพ่อ

เช่น กรณีที่สามี่เปลี่ยนจากการรับ $\frac{1}{2}$ ไปเป็น $\frac{1}{4}$ ของมรดก เป็น
ต้น

1.2 การเปลี่ยนจากรับส่วนที่เหลือ (อะเศาะบะฮฺ) ไปรับ
อัตราส่วนที่ถูุกกำหนด (พัรฎ) ในปริมาณที่น้อยกว่า ซึ่งในกรณีนี้
มีเฉพาะพ่อและปู่เท่านั้น

1.3 การเปลี่ยนจากรับอัตราส่วนที่ถูุกกำหนด (พัรฎ) ไป
รับส่วนที่เหลือ (อะเศาะบะฮฺ) ในปริมาณที่น้อยกว่า กรณีนี้เป็น
สิทธิของผู้ที่รับ $\frac{1}{2}$ ของมรดก ประกอบด้วยลูกสาว หลานสาว พี่
น้องสาวร่วมพ่อแม่ และพี่น้องสาวร่วมพ่อ เมื่อบุคคลกลุ่มนี้รับ
มรดกร่วมกับพี่น้องชายของพวกเขา

1.4 การเปลี่ยนจากรับส่วนที่เหลือ (อะเศาะบะฮฺ) ไปรับ
ส่วนที่เหลือ (อะเศาะบะฮฺ) ในปริมาณที่น้อยกว่า ซึ่งจะเกิดขึ้นกับ
ผู้ที่รับส่วนที่เหลือพร้อมกับผู้อื่น ดังนั้น พี่น้องสาวร่วมพ่อแม่หรือ
พี่น้องสาวร่วมพ่อแม่เมื่อรับมรดกร่วมกับลูกสาวหรือหลานสาวของ
ผู้ตายจะได้รับส่วนที่เหลือคือ $\frac{1}{2}$ ของมรดก และหากพวกนางรับ
ร่วมกับพี่น้องชายของพวกนาง นางจะได้รับจากส่วนที่เหลือ
ร่วมกัน โดยที่ผู้ชายจะได้รับเท่ากับส่วนได้ของผู้หญิงสองคน

2. การกันสิทธิเพียงบางส่วนอันเนื่องมาจากการ
ทับซ้อนกัน (อัล-อิซติฮาม) มีอยู่ 3 ลักษณะด้วยกัน ดังนี้

2.1 การทับซ้อนกันของผู้รับตามอัตราส่วนที่ถูกกำหนด
(ฟัรฎู) ซึ่งลักษณะนี้จะเกิดขึ้นกับบุคคล 7 คนด้วยกัน อัน
ประกอบด้วย ปู่ ภรรยา บรรดาลูกสาว บรรดาหลานสาว พี่
น้องสาวร่วมพ่อแม่ พี่น้องสาวร่วมพ่อ และพี่น้องร่วมแม่ อาทิ
เช่น การแทรกของลูกสาว 2 คน หรือพี่น้องสาว 2 หรือมากกว่า
นั้น ซึ่งพวกนางจะได้รับ $\frac{2}{3}$ ของมรดก

2.2 การทับซ้อนกันของผู้รับส่วนที่เหลือ (อะเศาะบะฮะฮฺ)
ซึ่งลักษณะนี้จะเกิดขึ้นกับบรรดาผู้รับส่วนที่เหลือทั้งหมด เช่น
บรรดาลูกชาย บรรดาพี่น้องชาย บรรดาลุงอา และในทำนอง
เดียวกันนี้ อาทิเช่น การแทรกของลูกชาย 2 คน หรือพี่น้องชาย
2 หรือมากกว่านั้น

2.3 การทับซ้อนกันของผู้รับแบบ อัล-เอาลุ (การ
เพิ่มขึ้นของฐานปัญหาที่ทำให้ส่วนแบ่งลดลง) ซึ่งลักษณะนี้จะ
เกิดขึ้นกับบรรดาผู้รับตามอัตราส่วนที่ถูกกำหนด เมื่อพวกเขา
ต่างก็เบียดกัน

สอง การกัณสิทธิ์แบบเบ็ดเสร็จ (หักญู่บุ หิรมาน)

หมายถึง การที่ทายาทคนหนึ่งกัณสิทธิ์อีกคนไม่ให้ได้รับมรดกเลย มันจะเกิดขึ้นกับบรรดาทายาททั้งหมดยกเว้นบุคคล 6 คน ประกอบด้วย พ่อ แม่ สามี ภรรยา ลูกชาย และลูกสาว

กฎเกณฑ์ของการกัณสิทธิ์แบบเบ็ดเสร็จด้วยกับบุคคล

1. บรรดาทายาททั้งหมดที่เป็นต้นตระกูล (พ่อหรือปู่) จะกัณสิทธิ์ผู้ที่อยู่ระดับสูงขึ้นไปที่เป็นเพศเดียวกัน เช่น พ่อจะกัณสิทธิ์บรรดาปู่ หรือแม่จะกัณสิทธิ์บรรดาย่า /ยาย และในทำนองเดียวกันนี้

2. บรรดาทายาทที่เป็นผู้ชายผู้สืบสายตระกูลจะกัณสิทธิ์ผู้ที่อยู่ระดับรองลงไปไม่ว่าจะเป็นเพศเดียวกันหรือไม่ก็ตาม เช่น ลูกชายจะกัณสิทธิ์บรรดาหลานชายและหลานสาว และลูกสาวจากผู้สืบสายตระกูลจะไม่ไปกัณสิทธิ์ผู้ที่อยู่ในระดับรองลงไปนอกจากในกรณีที่พวกนางรับ $\frac{2}{3}$ ของมรดก และเมื่อนั้นพวกนางก็จะกัณสิทธิ์ผู้หญิงที่อยู่ในระดับรองลงไปจากพวกนาง

ได้ นอกจากนี้จะได้รับแบบอะเศาะบะฮฺพร้อมกับผู้ชาย ดังนั้น พวกเขา ก็จะได้รับส่วนที่เหลือด้วย

3. บรรดาทายาททั้งหมดที่เป็นต้นตระกูล (อูศูล)และเป็นผู้สืบสายตระกูล (ฟุรูก) จะกันสิทธิบรรดาญาติผู้ร่วมสายเลือดคนอื่นๆ (หะวาซี) โดยไม่ยกเว้นว่าเป็นผู้ชายหรือผู้หญิง

บรรดาญาติผู้ร่วมสายเลือด (หะวาซี) นั้น ประกอบด้วย พี่น้องชายและพี่น้องหญิงร่วมพ่อแม่ หรือร่วมพ่อและบรรดาลูกชายของพวกเขา พี่น้องร่วมแม่ ลูกอาร่วมพ่อแม่หรือร่วมพ่อและบรรดาลูกชายของพวกเขา ส่วนบรรดาผู้หญิงที่เป็นต้นตระกูลหรือเป็นผู้สืบสายตระกูลจะไม่ไปกันสิทธิบรรดาญาติผู้ร่วมสายเลือดนอกจากบรรดาผู้หญิงที่เป็นผู้สืบสายตระกูลเท่านั้น อาทิเช่น บรรดาลูกสาวและบรรดาหลานสาวจะกันสิทธิพี่น้องร่วมแม่

4. บรรดาผู้ร่วมสายเลือดส่วนหนึ่งจะกันสิทธิอีกส่วนหนึ่ง หากคนหนึ่งคนใดจากพวกเขาได้รับส่วนที่เหลือเขาก็จะไป

กันสิทธิต่อผู้ที่อยู่ระดับต่ำกว่า ในด้านทิศทางหรือผังการสืบ
มรดก(อัล-ญิฮะฮฺ) ความใกล้ชิด(อัล-กูรฺบ) หรือความเข้มข้นทาง
สายเลือด (อัล-กูวะฮฺ)

อาทิเช่น พี่น้องชายร่วมพ่อจะถูกกันสิทธิให้ตกไปโดยพี่
น้องชายร่วมพ่อแม่และพี่น้องสาวร่วมพ่อแม่ที่รับส่วนเหลือ
ร่วมกับผู้อื่น

และลูกชายของพี่น้องชายร่วมพ่อแม่ถูกกันสิทธิให้ตก
ไปโดยพี่น้องชายร่วมพ่อแม่ และพี่น้องสาวร่วมพ่อแม่ที่รับส่วน
เหลือร่วมกับผู้อื่น และพี่น้องชายร่วมพ่อ และพี่น้องสาวร่วมพ่อ
ที่รับส่วนเหลือร่วมกับผู้อื่น และลูกชายของพี่น้องชายร่วมพ่อจะ
ถูกกันสิทธิให้ตกไปโดยบุคคลทั้งสี่กลุ่มที่ได้กล่าวผ่านมา และ
ถูกกันสิทธิโดยลูกชายของพี่น้องชายร่วมพ่อแม่ด้วยเช่นกัน

ลุงและอาว์ร่วมพ่อแม่จะถูกกันสิทธิให้ตกไปโดยบุคคล
ทั้งห้าที่ได้กล่าวผ่านมา และถูกกันสิทธิโดยลูกชายของพี่
น้องชายร่วมพ่อ

ลุงและอาว์ร่วมพ่อจะถูกกันสิทธิให้ตกไปโดยบุคคลทั้ง
หกที่ได้กล่าวผ่านมา และถูกกันสิทธิโดยลุงและอาว์ร่วมพ่อแม่

ลูกชายของลุงและอาพร้อมพ่อแม่จะถูกกันสิทธิให้ตกไป
โดยบุคคลทั้งเจ็ดที่ได้กล่าวผ่านมา และถูกกันสิทธิโดยลุงและ
อาพร้อมพ่อแม่

ลูกชายของลุงและอาพร้อมพ่อแม่จะถูกกันสิทธิให้ตกไปโดย
บุคคลทั้งแปดที่ได้กล่าวผ่านมา และถูกกันสิทธิโดยลูกชายของ
ลุงและอาพร้อมพ่อแม่

ส่วนพี่น้องร่วมแม่จะถูกกันสิทธิให้ตกไปโดยทายาทผู้
สืบสายตระกูลและทายาทผู้ชายที่เป็นต้นตระกูล

5. ทายาทที่เป็นต้นตระกูลจะไม่ถูกกันสิทธินอกจาก
โดยผู้เป็นต้นตระกูลด้วยกัน และทายาทผู้สืบสายตระกูลจะไม่
ถูกกันสิทธินอกจากโดยผู้สืบสายตระกูลด้วยกันดังที่กล่าวผ่าน
มาแล้ว ส่วนบรรดาญาติผู้ร่วมสายเลือดจะถูกกันสิทธิโดย
ทายาททั้งที่เป็นต้นตระกูล และทายาทผู้สืบสายตระกูล และยัง
ถูกกันสิทธิโดยผู้ร่วมสายเลือดด้วยกัน

6. บรรดาทายาทที่กันสิทธิแบบเบ็ดเสร็จแบ่งออกเป็น
4 ประเภท

6.1 กลุ่มที่กันสิทธิผู้อื่นแต่จะไม่ถูกกันสิทธิ
ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูกชาย และลูกสาว

6.2 กลุ่มที่ถูกกันสิทธิแต่จะไม่กันสิทธิผู้อื่น
ประกอบด้วย บรรดาพี่น้องร่วมแม่

6.3 กลุ่มที่จะไม่กันสิทธิและจะไม่ถูกกันสิทธิ
ประกอบด้วย สามี และภรรยา

6.4 กลุ่มที่กันสิทธิและถูกกันสิทธิ ประกอบด้วย
บรรดาทายาทที่เหลือทั้งหมด

7. นายทาสไม่ว่าเป็นผู้ชายหรือผู้หญิงจะถูกกันสิทธิ
โดยบรรดาเครือญาติที่ใกล้ชิดที่รับมรดกส่วนที่เหลือ
(อะเศาะบะฮะฮ์)